

ALEGATORUL LIBER

PRETUL ABONAMENTULUI:

Pe anul 10 Lei.
 " săptămuni 5 "
 Pentru străinatate se adaugă costul transportului.
 Prețul anunțurilor, 20 bani linia.

APARE JOIA SI DUMINECA

TIRAGIUL SE FACE IN TREI MII ESEMPLARE

ABONAMENTELE

se face în București la Redacție Galeria Mogosocă No. 26.
 În districte la Correspondenți.
 În străinătate la biourile postale.
 Scrisori nefranceze se refuză.

Alegători,

Pactul fundamental al Terii asigură tuturor Românilor cele mai importante drepturi în ordinea politică. El îi chiamă se participe pe uă scară largă la direcția afacerilor publice, și în eserțiu acestor drepturi le asigură cea mai deplină libertate.

Dupe Constituție, nică uă lege, nică un imposiț, nică uă sarcină nu se poate impune de guvern Terii fără consimțimentul ei, fără concursul și participarea unei reprezentanții naționale, eșita din sufragiul liber al alegătorilor.

Acătă mare prerogativă a Terii este temelia chiar a regimului reprezentativ, este avantajul seū de căpătenie, este, putem dice, singura lui rațiune de a fi.

Fără uă reprezentanție națională liberă nu există guvern constituțional, și fără liberă alegeri nu poate fi reprezentanții naționale.

Ce-ar însemna în adevăr un guvern constituțional în care membrii corporilor legiuitori, în loc să fiă liberi aleși de Națiune, să ar numi direct seū indirect de guvern, adică tocmai de acea putere executivă pe care ele sunt chiamate s'o contortează și s'o lumeze?

Pentru a se obține uă reprezentanție fidelă, legile fundamentale ale Terii dău dreptul tuturor alegătorilor să se întrunescă și se discute, fiă prin presă, fiă prin întruniri publice, asupra tuturor cestuielor de interes general, pentru ca să se lumineze și să se concerteze asupra votului ce așa să dea, asupra însemnatăii fiă-căreia candidatură, asupra meritului și demeritului personalor ce li se propun, și cari solicită onorea încrederi lor.

Tot aceste legi interdic guvernului ori-ce amistic, ori-ce ingerință și ori-ce presiune, fiă în alegeri, fiă în întruniri publice care le preced; și codul penal, la rândul seū, amerință cu pedepsele cele mai aspre pe agenții forții publice, cari prin intimidare, corupere seū abus de putere ar atenta la aceste drepturi, ar căuta să impeildece seū să stânjenescă pe alegătorii de la indeplinirea marilor datorii ce ele trag dupe dense (art. 99 și următoarele cod. pen.).

Pentru ca acest sistem politic enăse să fiă sulutar și să producă rōde binefăcătoare, trebuie neapărat să fiă practicat cu bună credință și lealitate: trebuie, pe de uă parte, ca cetătenul să exercite cu sfîrșină drepturile ce i s'a dat, ne cedând nică presiunii, nică amenințărilor; iar pe de alta ca guvernul și toți agenții lui să respecte pe omenei în liberul eserțiu al acestor drepturi.

Dăcă în loc de acesta, dreptul de vot nu va fi de căt un obiect de trafic

în mâinile alegătorilor, decă guvernării la rândul lor, nu vor căuta — pentru ale lor în parte vederi și folose — de căt să se corumpă, să falsifice și să desnatureze voiații și vor recurge pentru acăsta la totă mijloce ilegale, neoneste și arbitrar care sunt necesarii și inevitabile în asemenea casuri, atunci regimul reprezentativ nu va mai exista de căt cu numele, și de parte de a produce cel mai mic bine, va fi din contra uă caușă permanentă de nenumărate rele, va da cele mai funeste și deplorabile rezultate.

Cu un asemenea sistem, vom vedea în curând pe guvern transformând pe funcționarii publici în agenții politici; iar această, în schimb sericielor ilicite ce li se vor fi cerut pe tărâm politici, se vor crede, la rândul lor, autorizați să comită cele mai scandalouse abuzuri în detrimentul statutului seū al particularilor; și guvernul, neputințios de a mai înființa asemenea fapte, va fi silit să le tolereze, să le ocrotescă și, de multe ori, să le resiplătescă în disprețul legilor și al moralei publice.

Sub acțiunea coruptoare a unui asemenea regim, dreptul de vot chiar, va deveni în mănușa celor mai mulți un mijloc de chivernisire și de favori imorale; iar pe aceia, cari vor mai lupta ca să-l exercite liber și vor rezista presiunii guvernamentale, îi vom vedea maltratați, urmăriți și persecuțiți în totă modurile ca pe nisice revărtitori și sedițioși, pentru opinionele lor politice.

Vom vedea în fine nisice corpori disidenți, compuse în mare parte de creații ale ministrilor, de nisice omene care, nerepresințând nică tăra, nică interesele ei, vor fi nepăsători de binele public, nu vor avea în vedere de căt satisfacerea cupidității și intereseelor lor personale, și vor considera ca primă și unică a lor datorie, recunoșința către puterea care i ales, și care la fiă-ce vot va putea să le aducă aminte tot ce îi datorizează și tot ce mai potă aștepta de la densa.

Nisice asemenea camere, în loc de a controla actele guvernului și a-l conține în respectul legilor, nu vor servi de căt ca să dea voiaței arbitragei cătorva omene, aparința voiaței naționale, și terii întregi spectaculul celui mai trist servilism.

Sub un asemenea regim de arbitrage — chiar de s'ar împodobi pre sine cu numele de regim al ordinii — înțelegeti, Demnilor, că caracterele se vor deprava lesne; credința în protecția și eficacitatea legilor va disparea; justiția nu va mai fi de căt un instrument în mănușa puterii; crimele și delictele se vor immulți, ne-siguranța va cresce pe fiă-care și,

transacțiunile vor suferi, comerțul și industria vor lăncezi și se vor întinde adă pene măne, impozitele și sarcinile publice vor spori în mod spăimenti, bani publici se vor cheltui și dilapida fără nică un control în întreprinderi nesocotite și lucrări nefositorie; avuția națională atacată pene și în istoricele ei va descresce repede, miseria se va întinde preste totă clasa și totă firele vieții naționale vor trece pe nesimțite și unul câte unul în mănușe stăriilor și inamicilor terii.

Totăcătele reale enăse, vor fi rezultatul, nu al regimului constituțional, ci al regimului de arbitrage și de desordine care îi va fi luat locul și care singur va pune în mișcare și va inspira totă corporile constituuite, totă actele și determinările lor.

Guvernul constituțional, atunci nu ar mai exista de căt ca uă formă de sărtă. El va fi redus la uă pură cestune de ceremonial; despotismul fraudulos îi va fi luat locul, și astfel vom avea pe de uă parte legi și instituții care promit totă libertate și garantează totă drepturile; eră pe de alta uă națiune vegetând sub jugul celuia mai degradător arbitrar.

In fața atâtorele și unor asemenea perspective, sub semnături, profund convingi că acest regim nu s'ar putea menține de căt trădând necontentul interesele naționale și umiliind tăra din ce în ce mai mult în afară, eră înăuntru salăriind conștiințele, dând satisfacere intereselor ilegitime și alimentând cupiditatea partisanilor;

Considerând că uă asemenea stare de lucruri ar cauza inevitabil ruina morală și materială a terii;

Am priimit însărcinarea ce ni s'a incredințat de un mare număr de alegători din Capitală, de a lucra în totă modurile și pe totă cale legală pentru a obține uă reprezentanție națională eșită din sufragiul liber al tării și reprezentând adevăratele ei interese.

Pentru acăsta, constituindu-ne în comitet electoral, ne-am hotărât a lucha pentru revendicarea libertății alegătorilor și am fundat acest jurnal, tribună liberă a acestei idei.

Comitetul nu va lupta în numele vreunui partid politic. Membrii se sunt animați de uă constantă voiață: Inviolabilitatea și respectul Constituției și al Legilor. Credincios mandatului ce i s'a dat, el va urmări scopul seū cu stăruință propagând ideia liberilor alegători prin presă, prin întruniri publice și prin totă mijlocele puse de lege la dispoziținea sa.

Comitetul dăruiește apel la alegătorii tuturor colegiilor din tăra, îi răgă să se constituie în comitete de liberă alegeri, și să se pue în înțelegere cu dănsul asupra măsurelor generale

de luat. Convicționea sa profundă este că dăcă loții omenei de bine și iubitorii de legalitate se vor uni spre a să face datoria, libertatea alegătorilor va fi asigurată și tăra le va datora salvarea ei.

Alesandru Lupașcu, Dimitrie Brătianu, Dimitri Sturza, Dimitrie Gianni, Eugeniu Predescu, Eugeniu Stătescu, Emanoil Protopopescu Pache, Grigore Lahovari, George Danielopolu, Ion Ghika, Ion Băomba, Ion Brătianu, Ion Căpăneanu, Nicolae Păcleanu, Nicolae Fleva, Nicolae Calenderolu, Remus N. Opreanu, Sava Vasiliu, Vasile Constantin.

Acest manifest este cea mai solidă profesie de credință a jurnalului nostru.

Pentru a corespunde legitimelor aspirațiunilor ale terii, cetătenii trebuie să revendică drepturile lor sacre. El singur, forță prin iubirea comună a binelui public, strins unit pe tărâmul legalității, pot face ca tăra să-și manifeste liberă voiață sa proprie. Prin uă acțiune pe cat de pacnică, pe atât de puternică, el numai, vor putea să dovedescă că Constituția și legile ce tăra să-a dat sunt inviolabile, că destinate României trebuie conduse pe adeverata cale a binelui seū și că interesele naționale singure sunt permise a inspira guvernul.

Timpul atât de așteptat, se apropie. Peste puține luni, toți cetătenii voră fi chiamati pentru alegerile generale.

Nu este de indoit; aceste alegeri sunt menite a avea uă importanță neînărginită, dăcă nu hotărîtoare pentru viitorul Națiunii.

Români au datoria de a să conservă tăra. El însăși prin legile ce să așeze, și să așeze sacrat drepturile de a vegheța necontentul asupra esistenței și binelui ei. Înțelegevor, în fine, că suveranitatea este a lor? Seu, unii ne-păsători vietniori ai dilei de astăzi, vor lăsa pe cine ar voi și ar avea putere să facă ce va vrea cu sorața lor, alții tremurând dinaintea opresiunii, gata a fugi și a părăsi tărâmul onorii și al legii la cel mai mic pericol, vor contribui indirect și unii și alții, la coruperea spiritului public, la propagarea apatiei și indifferentismului care deja amenință să disolve societatea română, și voră da tăra prădă ambiciozilor ale căror vederi și aspirații nu s'au ridicat nică o dată mai presus de interesele lor personale.

Un număr de mai multe sute de cetăteni, inspirați de sentimentul datorii, s'au întrunit pentru prima oară la 4 Ianuarii trecut. Această adunare s'a convins că curajul civic și grija conducerii a acerilor publice sunt datorii indispensabili cetătenilor unuști stat liber. Ea a numit acest comitet, l'a însărcinat a lucra cu energie pentru libertatea absolută a alegătorilor, stimulându-se spiritul public, luptându-se pe tărâmul legal pentru ca voiața națiunii surerane să se manifesteze liberă și întrără.

Programa Comitetului este prin urmare comprinsă în manifestul seu. Mai repetăm și aici, acest jurnal nu este organul vreunui partid politic. Interesul terii, binele comun prin res-

iectul Legilor, ne au făcut a ne întruni pe terenul, pe care credem noi că pote fi cel mai folositor terii, și în fața legii fundamentale a statului român, tere având dreptul de a se guverna însăși pe sine, prin mandatul săi adverat, noi vom lupta ca acest drept să fie respectat de către orice ar avea în gând să ar fi dispus să îl oprime să i-l mășoreze.

Vom lupta astăzi dar sub egida Legii protectoare libertăților publice, și lupta noastră va fi cu atât mai onestă și mai leală cu cât în Legile terii și în iubirea binelui public găsim singurele noastre puteri.

DIN AFARA

Lumea politică distrată un moment prin ultimele evenimente din Spania, și a intors din nou ochii asupra celor ce se petrecu în frica. Discuțiunea legilor constituționale este urmată cu cel mai viu interes de totă presa europeană, și destăinuirile, recriminările făcute de la înăltimă tribunii de mai mulți oratori eminenți din differitele partide, tacerea și resemnătuna cu care ele au fost priimite, totă dovedesc că această adunare alăstă în timpul ocupării, într'un moment de lasitudine și de surprindere, este aproape de sfîrșitul ei. Organizația provisoriului este ultima tentativă a acestui corp politic, care, simțindu-se în agonie nu se mulțumește că a fost lăsată să trăiască, dar voește a ridica națiunei succesiunea legitimă, a impune testamentul său politic, incertitudinea și neputința.

Nu știm dacă această încercare temerară va isbuti a încetarea libertatea, a opri în curențul său acest toront iresistibil al democrației. — În totă casurile, desbatările ce ea provoacă, prezintă cel mai viu interes; proiectul de lege constituțională pe care spiritul umoristic francez în vederea septenatului ce voia să organizeze lău numit în rîs *Ventavonatul*, dupe numele celu-i ce l'a propus, a suferit criticele cele mai amare de la differenți oratori ce s-au sucedat la tribuna.

Dupe discursul elocuent al ilustrului *Jules Favre*, a venit în cele din urmă, lovitura de grătie dată acestei adunări de D. Jules Simon în sedința de la 25 Ianuarie. D-sa cu ocasiadesbateri asupra senatului, îndrăzni să aducă aminte că ora solemnă să apropie, când deputați vor trebui să depue mandatul lor, și să redea tăzii suveranitatea ei.

« Mulți dintre noi au crezut, dice D. Jules Simon, că D-tră nu ați priimit de la sufragiul universal de căt mandatul de a încheia pacea, cu totă acestea, adunarea a afirmat puterea ei constituțiantă; noi nu vom a întârzi momentul în care țara să aibă o constituție».

Cu totă astea să votați, sau să nu votați legile constituționale, adăose D. Jules Simon, nu vă mai puteți uni de căt pe terenul electoral. Daca isbutiți să faceți o constituție, vă veți retrage cu satisfacția dării îndeplinit opera D-stră, daca nu isbutiți vă veți, retrage pote cu regretul de a fi prelungită existența D-stră, când puterea aceasta nu mai există.

Aceste cuvinte cari nu iusemănu nimic alt de căt în totă casurile dissoluționea adunării dupe desbaterea acestor legi, a fost priimite cu tacere și resemnatu în totă părțile. Elle au avut un eco în totă presa franceză, fora deosebire de partide, căci desemnă adevărul situației.

Constituție sau disoluție, strigă Curierul francez.

D-lu Sules Simon, dice le Rappel, a smuls majorități emotionate dar subjugate, mărturisirea tacită, că ora supremă a disoluției a sunat.

Însuși diarul Desbaterile, pune cestiușa în toată rigoreea ei.

Cei 538 membri ai adunării naționale care

au votat trecerea la a 2-a lectură a legilor constituționale, s'a pus în alternativa de a constitui său a se disolve. D-lu Jules Simon a putut dice adunări: «nă dată această discuție terminată, nu mai este adunare, nu mai este decât suveranitatea națională.» D-lu Jules Simon a putut dice acăsta, și nici nu interrupție nu s'a ivit.

În fața acestui situațion, comisia celor trei-deci, însărcinată cu elaborarea acestor legi, întrunită dilele trecute și credind că *Ventavonatul* așa cum era propus, era ceva prea serios și definit, căci în articolul I, capul puterii executive era numit cu numele și cu titlu său de Președinte al Republicei, a gîndit că ar fi mai ingenios să se suprime acest articol, și să se înceapă cu articolul 2, care prevede casul ciud mareșalul Mac-Mahon ar comite acte de înaltă trădare.

Cu această frumoasă idee, debută nouă sortă a Ventavonîșilor, dice la *République française*. Nu cunoștem altă constituție în lume, al cărui I-iu articol să fie astfel redată. «In casul în care șeful statului ar deveni culpabil de cutare sau cutare crima etc.»

Iată în ce stă pînă astăzi lucrurile în frica.

Uă adunare care își arăgă dreptul de a constitui, fără să lă primă delă națiune, se declară constituanta, fără să constituie nimic, voește a organiza în fine uă putere fără autoritate, fără principii, fără prestigiul și chiar fără nume.

Atita confuziune, atita străvagantă în concepția unor omeni politici, cite reflectă triste nu ridică în mintea cugetătorului.

Pe de altă, cu totă republica, starea de asediul continuă și mareșalul Mac-Mahon, caută să pue în toate posturile în administrație, în justiție, ori unde i se prezintă ocazia, creaturele sale: omeni servili și fără principii. Așa găsim în gazeta Tribunalelor discursul unui *Robinet de Cléry*, numit procuror general la Curtea de Lyon, discurs pronuntat cu atita lipsă de tact și indecență, chiar înaintea judecătorilor de la Curte și Tribunale, a unui numeros public, făță cu prefectul și cu generalul Burbaki, eroul în retragere, care a avut răul noroc de a nu reuși să se omore singur, și a căruia bravură D-lu *Robinet de Cléry* o ridică în ceryuri. Ne permitem a reproduce cite va pasage,

«Când iată posesiunea de acest fotoliu, dice d. Robinet de Cléry, aveți dreptul să mă întrebăți ce vrea și cine sunt.

Sunt un soldat luat din grămadă și pus în cele d'intîi rînduri. Ministrul căruia, dator resc acăstă onore, scie că voi combate pînă la ultimele mele forțe, pentru cauza sacră a cărui apărare mi a conflat'o. Viitorul este obscur și mulți să sperie. Franța deschisă la totă întreprinderile, rămîne fără lege politică. Sapienta omenescă se agită în gol. Combinăriile ei se dărîmă una după alta, fragede castele de cărti care abia lasă pe pămînt vestigile ruineelor lor. În acest timp, în strădele de jos, (*dans les bas fonds*) suvenirele triste ale lui 1793 și 1871 sunt publicamente obiectul unui cult odios și se anunță că evangeliul unei renasteri sociale.

Totă acestea sunt adevărate, și cu totă a cesta nu mă tem de loc. Daca sterghinduse totul, s'ar întimpla ca constituționea să fie întrăgă coprișă numai în numele capuluș statului, trebue să ne turburăm? Nu, negreșit, pentru că acest nume conține o întreită garanție care va fi salvarea noastră, ereditate creștină, principul autorității, amorul de patrie.

Mac-Mahon, descendente regilor catolici Islanda, capul valoroselor legioni de la Malacof, de la Magenta și Reichssoffen, va vedea grupați în pregiurul lui pe toți tovarășii tineretii și luptelor sale, pe toți amicii cei mai fidelii și mai siguri, pe toți aceia cari la 4

mai și 20 Noembrie, lău acclamat că o suveranitate salvaguardie. Ostenită de agitațiunile sterile, Franța așteptă de la el să vînă care să conducă: el o va inspira cu curajul său, și D-deu va face restul. Aveți confianță mai cu seamă în această mare cetate a Sionului unde cele trei bunuri esențiale de care am vorbit, sunt reprezentate ca într-o incarnație vie.

O credință creștină printre un prelat respectat care invocă asupra activității laborioase a diocesului, care va chiama și asupra lucrărilor noastre, benedicțiunile virginii imaculate de la *Fourvières*.

Amorul patriei, prin un șef militar (Burbaki) care n'a desperat nici uă dată de țara lui, și a căruia nume popular în prosperitate s'a ilustrat și mai mult în dilele lui cele reale.

Ca acest amor de patrie să ne lumineze și să ne conducă. El ne va arăta unde sunt adeveriții inimicilor și terii noastre. Să-i combatem fără preget, și vom găsi în afara, și în țara, inspirații de același spirit, condusă de aceiași ură. Să ridicăm masea lor, vom vedea pretuindeni aceiași figură. El are un nume comun Revoluționei.

Pote să ceva mai pasionați, mai servici, mai reacționari, și mai fanatic decât acest discurs tinut în public, din procuror general al unei Curți de apel din frica?

Iată ce omeni făjosiți, ce idei, ce caractere se manifesteză la cele mai inalte posturi în frica, sub protecția Mareșalului.

Despotismul este același, se servește cu aceleași mijloale, cu aceiași omeni pretuindeni!

Din Spania nămic nă de o cam dată. Non! rege merge în triumf pretuindeni, sub egida armatei și a clerului care domină populația ignoranță. D-o cam dată s'a hotărît a restabili budgetul preoților, și mai nainte de toate a ficsa la 28 milioane de reali lista civilă, rămînd negreșit a realiza în urmă pentru popor făgăduințele date, care nu sunt altele decât imposibile pentru plata acestor sinecure care dispută pânea năfericitului popor.

O corespondință independentă belgă în cîteva rânduri arată situația acestei terii: iată ce dice acea corespondință.

«Noul regat a voit să atașeze inaugurația sa la resurrecția privilegiilor unui cleric fanatic intru-totă.

«Un mic detaliu în ultima noastră corespondință din Madrid este sub acest raport fără caracteristica. Care este în acest moment preocuparea dominantă în cercurile capitalei? Răsboul contra carlistilor? plecare regelui pentru Saragosa? sleirea tesaurului? Nu, nimic din totă acestea nu interesază atât spiritele, cat cestionele de a ști, cine va succeda pe parantele Claret ca duhomnic regal.

Iată ce depinge Spania mai bine decât cele mai lungi discursuri.

Garibaldi, liberatorul Italiei, a sosit la Roma. El s'a hotărît a lua parte în camera legislativă, unde a fost ales deputat. O mulțime de 4000 de persoane aproape îl aștepta la gară Strigătul de Trăiască *Garibaldi* a eşit din totă peșterile la apropierea trenului, poporul i-a dus trăsura cu mânele, și bătrînul entuziasmat stând în picioare în cirje a trebuit să se oprăsească în drum, neputând ajunge la casa ce i se destinase. Camera în unanimitate l'a permis în aplauze, cu totă că ea este reacționară. Dar înainte de totă ea este italiană, și italienii nu vor uita nică o dată pe eroul de la Marsala, care a preferat unul regat, gloria de a fi înțemeiat unirea Italiei și a fi cel d'eu-teiu cetățen și soldat al patriei lui.

Guvernul a augmentat garnisona, și trupele au fost consemnate.

Cată groză nu inspiră puterii asupritore chiar un bătrîn în cirje, când el este virtutea, curajul, abnegarea personificată, și când

cu amorul său neînvins pentru patrie și libertate, a știut să și atragă la un grad atât de naltă, afecțiunea poporului!

ULTIME SCIRI DIN FRANȚIA

La art. 1 al proiectului de lege constituțional s'a pus mai multe amendamente.

Acela al D-lui Buffet relativ la două camere, a D-lui Naquet care cere o singură cameră, și acela al D-lui Laboulaye care dicea: «guvernul republicei», adică afirma această formă de guvern, cea ce nu face proiectul comisiunii.

Majoritatea a respins amendamentul Naquet; amendamentul Laboulaye a căzut cu 359 contra 335, și s'a priimit articolul din proiectul comisiunii.

Astfel provizoriul a priimit un început de organizare cu o majoritate de 24 voturi din 694 de votanți! Solidă constituție.

RATIUNEAL LEGII

Mi-am șis și-nă dic, nu este mai bine să ne ocupăm cu fundamentele oră-cărui lucru! De căzăram să stabili solid și sănătos basele oră cărei opere, ce edificiu va șși? Ornamentele, stilul esterior, bogăția, fecunditatea aparițelor, încarcă mai mult opera așeată pe slabe base și contribue mai mult la repedețina ruini. Luxul în tot d'aura nă servit la alt-ceva de căt a acoperi golul și a șasea vederile asupra lipsei fondului. Si lux se poate numi oră ce servesc numai apariției, numai lucrurilor secundare și care lașă în uitare cea-ce face ca uă opera să trăiască : fundamental. Ce folos de uă navă împodobită ca de serbatore, de căză este destinată a fi sfârmată la primul atac al furtunii?

Acestea le dic nu ca să valorez subiectul ce mă-am propus a trata astădi; oră căt de important ar fi el, puterile mele, sum sigur, vor fi insuficiente a-l susține cum trebuie, să atingăndul numai. Dar, mărturisesc cu convicție profundă, spusei aceste cuvinte numai pentru a atrage atenția generale asupra cestuiilor de totă gravitate, căcăi ar trebui să ocupe înainte de totă mintile cugetătorie. Da, o repetă, căcăi cărora li s'a acordat de la natură dorul descoberirii și al persuasiunii, trebuie să se aplice a propaga între noi fundamentele pe care se va baza esistența și prosperitatea noastră viitoare.

Argumentul pe care mi l'am ales să-l tratez este: Ratiunea legii; argument asupra căruia, declar, mă voi încerca numai a rationa; argument de o importanță capitală și așa de însemnat că ar trebui să fi tasat de presumțios cutedând a-l atinge numai, de căză nu aș veni dinainte și aș mărturisi că numai căte-vi reflecții pot aduce asupra lui că; de și mă a preocupa și-mă preocupa neîncetă mintile, dar neputând a fi stăpân pe dênsul, provoc discuția asupra lui, și dau ocazie studierilor și întreținerilor noastre tutulor în viitor ca să putem descoperi că se poate mai multă lumină într'insul. Încercările noastre nu vor fi deserte, căcăi acăstă ideeă : ratiunea legii, atât mi se pare de strîns legată cu cele mai înalte idei ale datoriei, că suflarele noastre nu ar putea de căt să căștige dîr ce în ce mai mult într'aceste împrejurări.

Prin ratiunea legii înțeleg : cauza fizică și scopul ce are în vedere, pentru ce este și la ce teinde său mai bine trebuie să tină. Căcăi cu toti cătă a înțelege că aceste regule sacre, căcăi cărora toți trebuie să se supună sub amenințarea unei sanctiuni, nu pot să fi nescă vorbe pronunciate în deserte. Nu vorbesc de legile naturii materiale, a căror sanctiune în lumea inorganică este distrugeră, iar în lumea organică băla și mărturia. Vorbesc de legile umane create ca să asigure esistența și ordinea înumanitate, precum cele-lalte asigură esistența și ordinea în natură.

Natura există și progresază de mil de secole, pote, numai prin propria forță a legilor ineriente. Cine scăță său scopul la care merge? Cine poate pîtrunde ratiunea legilor săi? Imense impuneră cărora totul se supune fără să pote fi esplicate. Ratiune incomprehensibile, inevitabilă, fatală.

Dar din momentul când ființele raționale se deslipă, ca să mă exprim astfel, din sfîrșitul naturii, alte legi fură necesare, nu legi străine ei, căcăi de la dênsa precede oră ce există, dar legi care aparțin unei regiuni neexplorate pînă atunci, regiunii morale.

Lucrurile totă esistă conform legilor naturii.

Omeniș ană trebuia să se existe. Căci dacă celelalte scopuri ale naturii sunt nepetruite, este unul nu descoperit, nu pătit, dar evident: acesta este existența. Dar omeniș trebuia să se existe conform legilor care regulează mișcarea și activitatea forțelor în univers? Uă altă lume se desveli: lumea morală, uă nouă existență alipită, confundată de către vreți, cu cea-laltă, existența morală, spirituală. Si dupe cum există un progres misterios, nepetrut dar real, progresul materială, etă un alt progres necesar, fatală chiar ca cel-alt, progresul spiritual. De sigur, deviza Lumii nu poate fi alta de căt a merge înainte: etă dar și noua deviză a mergerii înainte esită la lumina existenței îndată ce înțelegința, rațiunea arse ca uă flacără sănătă în susținutul omului.

Nu voii desvolta acum în cî mod să petrecu totă acestea. Este înțeles lucru, și se pare, a merge de la cele cunoscute la cele necunoscute putințioase. Si a mă încercă a mă uită în aceste regiuni, este a mă aruncă în întuneric singur, și mai cu sămătări și din cercul subiectului ce mă am propus a avea onore să tratez astăzi. Destul că omeniș, sociabil prin natura lor, simțiră nevoie de a căuta calea cea mai nemerită pentru a trăi împreună pentru cel mai mare bine al lor. Totuși trebuie să pună la mijloc interesele lor personale. Căntări cum ar putea există mai săgur în luptă cu necesitățile naturii și instinctele proprii fiicăruia. De și la început, într'un mod potrivit tacit, împinsă unii spre ajutorul altora, dar totuși un fel de convențiune trebuie să fie stabilită între denești. Familiile mai anterioare, pe urmă rasele. Fără îndoială, vecin de primele timpuri ale nașterii lor, aprópe de forțele materiale care nu puteau încă cede forțelor mai superioare, avantajele acestei asociații ale celor mai puternici să trebuit să fiă. Cultul forței era visibil atunci singur, netemperat, căci ană oribil este și astăzi de și împodobit de fasturile ipocrite și înșelătoare ale unei civilizații false, căci nu poate fi civilizație unde glasul cel mai tare este mai mult ascultat.

Totuși acele legături ce și impuneau acei oameni nu puteau fi numite de căt legături nescrisă, cu puterea și sanctiunile lor. Rațiunea lor? Existența, siguranța și societatea omenișilor. Scopul lor? Mulțumirea, prosperitatea, pe căt era putințios pe atunci, și dominația pământului susținut lor.

Din ce în ce însă se progrăsă. Limitele ce se puseaseră devenind insuficiente. Si precum unul oraș prea plin i se largesc barierile, barierile perspectivei umane fură largite. Rațiunea vorbia din ce în ce mai mult. Sentimentele se purifică, necesitățile materiale făcură mai mult loc nevoilor morale. A trăi pentru a trăi nu mai este singura deviză a omenișilor. Înțelegi se născuți, omeni de aceiai cărăi și cred sublimul dar din a trăi numai pentru binele altora. Barbaria, nedreptățile, împedicările către progres indignării săntelor sufluri ale acestora. Si având norocul propriei ideilor lor luminose și puternice, acești omeni chieștează dreptatea să troneze în mijlocul semenilor lor. Dreptatea mărginită, fără îndoioelă, căci mărginile erau și temporile; dar era uă a meliorare simțitorie.

Ce fură Cecrops, Cadmus, Danaus în Grecia, Man și Confucius în Asia și alți atâția ale căror nume istoria nu le conservă său nu le poate prezisa?

Fundamentele cetății și ale familiei fură aruncate cu ore-care soliditate. Calea era însemnată, trebuia numai perfecționată și a merge înainte spre denești. Ideile mari sunt fecunde. Oamenii găsiră astfel pe alocarea cheia destinului lor. Progresul înaintă repede.

Nu voiu intra în mai multe amănunte asupra acestora. Se scăd de tot căre fu progresul imens al lumii antice. Bunul și răul acelei civilizații nu este secret mai pentru nimenea. Voiu resuma, pentru folosul subiectului meu, care mi se pare și fi fost rațiunea principală a legilor de atunci.

Rațiunea nu era înțelisă că astăzi. Cetatea era Patria. Dar căt de bine organizată! Cătă abstractiune și sacrificiu al intereseelor private pentru interesul ei! Cătă absorbiție a individelor în marea sa individualitate! Legea disese: vor fi cetățeni buni pentru a asigura existența liberă a cetății. Totul era dictat pentru acesta. Religiunea era a Patriei, cetățenii ai Patriei. Tote minunele artei și ale științei acelor norociști timpuri serveau pentru țară și înălțarea cetății. Cu căt se putuse infiltra mai cu țară acese pecepte în susținutul cetățenilor, cu atât statul, cetatea dura mai mult. Pecepte inspirate tote de aceeași rațiune: Era vorba de Progresul cetății, nu de al individuilor; dar aceștia înțeacă-

du-se în amorul și devotamentul către Patria, cătă strălucire, cătă glorie și ce caracter se facă să vadă lumea. — Instituțiunile töte nu șeiau din același cerc. Astfel vrea legea, fruct al cunoscătorilor omenișilor care cunoscuseră mai bine nația, locul, timpul și mai mult și iubiseră țara. Familia era organizată pe aceste baze ană, și a forma bună cetățenii și impunea mai anterioare legături. Dică și injustă și umana instituție a servitului era mănușinută pentru puterea cetății! Într-adevăr, pe căt cetățenii se ocupau cu afacerile publice, pentru Patria, cum s'ar dice astăzi, sclavii lucrău pentru hrana lor. Căci actele utile ar fi desonorat mâinile unui cetățean care trebuie numai armele să poarte.

După atâtă timp, acele legături ar părea imposibile. Dar nu va putea nimeni nega spiritul de mărimă ce le domina. Da, multe lucruri mari s'au petrecut atunci, sub acele legături. Aduceți-vă aminte de timpurile glorioase ale Spartei, Atenei, Romei.

Acele splendide state au căzut când jugul salutarilor legături începuse să numai fie suferit. Corupții, egoiști, trăind pentru diva de adăi, acei nișii și bastărăi copii ai unor mari părinți, nu mai înțeleseră frumosul, ordinea, susținutul în existență. Eșiră din Patria ca să trăiască în lume. Virtutea, Patriotismul, rațiunea legilor care făcuseră marii pe părinții lor și țara, devenind obiectul risululor lor. Trăiau în desfrânat, orgii, plecând capul la totă tiraniile, la totă fără-delegile, ne-mai cerând din drepturile omului nici de căt panem et circenses! Si acei oameni pentru cărăi legile Patriei și virtuțile strămoșilor nu mai erau un ce sacru și uă glorie venerabilă, dizeră că sunt cetățenii ai universului și iubitorii umanității: frate și frate fu doctrina lor... Doctrină? Mai avău timp el să cugete, să simtă? Principiile acestea în gura celor cărăi din om nu mai păstra de căt părțile animale? Cine nu mai are uă patrie se mai aibă un frate? Dar este de observat, cănd cineva nu mai poate trăi de căt în el și pentru el, cănd ori ce legătură sacră și este nesuferită, cănd cărăi ce datorie și apăsa fruntea, să caute un tărâm pe care să mai poată sta; atunci, pentru că nu mai poate fi alt-ceva, este iubitor de omeni, este cosmopolit, cum s'ar dice astăzi... și cel ce urăse pe semenii săi, nu mai vrea altă explicație.

Acele puternice state, acele splendide societăți cădărătă deră în disoluție, se minăru una căte una, pentru că nu mai aveau rațiune de a exista sub forma ce luaseră la fine. Trăiau în voia întemplierii, sfâșiate cănd de omeni cărăi nu cunoșteau altă normă de conduită de căt ameșchinulor lor interes personal, cănd de ordele barbărilor cărăi nu recunoscău încă că a venit timpul în care ideile mari să nu mai fi falsificate și sentimentele generoase să nu mai fi speculate în detrimentul celor mari și generoși.

Ceia ce face caracterul, ceea ce dă țară invincibilitatea, împedicările către progres indignării săntelor sufluri ale acestora. Si având norocul propriei ideilor lor luminose și puternice, acești omeni chieștează dreptatea să troneze în mijlocul semenilor lor. Dreptatea mărginită, fără îndoioelă, căci mărginile erau și temporile; dar era uă a meliorare simțitorie.

Ce fură Cecrops, Cadmus, Danaus în Grecia, Man și Confucius în Asia și alți atâția ale căror nume istoria nu le conservă său nu le poate prezisa?

Fundamentele cetății și ale familiei fură aruncate cu ore-care soliditate. Calea era însemnată, trebuia numai perfecționată și a merge înainte spre denești. Ideile mari sunt fecunde. Oamenii găsiră astfel pe alocarea cheia destinului lor. Progresul înaintă repede.

Nu voiu intra în mai multe amănunte asupra acestora. Se scăd de tot căre fu progresul imens al lumii antice. Bunul și răul acelei civilizații nu este secret mai pentru nimenea. Voiu resuma, pentru folosul subiectului meu, care mi se pare și fi fost rațiunea principală a legilor de atunci.

Rațiunea nu era înțelisă că astăzi. Cetatea era Patria. Dar căt de bine organizată! Cătă abstractiune și sacrificiu al intereseelor private pentru interesul ei! Cătă absorbiție a individelor în marea sa individualitate! Legea disese: vor fi cetățeni buni pentru a asigura existența liberă a cetății. Totul era dictat pentru acesta. Religiunea era a Patriei, cetățenii ai Patriei. Tote minunele artei și ale științei acelor norociști timpuri serveau pentru țară și înălțarea cetății. Cu căt se putuse infiltra mai cu țară acese pecepte în susținutul cetățenilor, cu atât statul, cetatea dura mai mult. Pecepte inspirate tote de aceeași rațiune: Era vorba de Progresul cetății, nu de al individuilor; dar aceștia înțeacă-

ori căte se vor dica, un popor este ca un copil care, în majoritatea casurilor, va merge mai lesne deosebitându-se în partea animală a naturii de căt în partea care face a pretinde uă origine divină.

Un susținut plin de patime, este un susținut bolnav, și un bolnav său un om dispus către boliție și supus unui regim salutar. Numai mișcările cărăi sunt spre bine vor fi permise, cele-lalte opriți; de unde nu distrugerea, morțea. Si nu spuneam noi la început că existența trebuie salvată? Un popor este uă ființă relativă, semănând în parte ființelor individuale călăcompun, trebuie să fie preservat de rău și a fi împins cu vigore numai spre bine. Însă nicăi cale a binelui să nu fie închisă. Astfel numai se poate înțelege adevăratul progres, adevărată înaintare. Si legea este cea ce împinge spre bine, oprind și sfărâmand răul. Legea va consacra adevărată libertate, care este libertatea de a merge spre bine, de a ne perfecționa din ce în ce mai mult, de a face justitia să domnească, a crea cetățenii virtuoși, moravuri morale și acestea, de a stabilii acea sănătă viță și unuia pentru toti și a tuturor pentru unul! Mă resum: unde nu este virtute, amor de datorie, nu poate să existe adevărată libertate. Legile antice permită, impuneau chiar adesea adestă, dără esiga牺牲, și acei degenerați omeni nu mai vreau să scie de către acestea. Uă dată majoritatea imensă coruptă se sculă și și declară unicelle dorințe: plăcerile... De atunci dispără pentru denești, pentru acele societăți în fine, rațiunea de a mai exista, și se perdură.

Am căutat într'uă parte a istoriei justificarea teoriei ce voiesc a espune încă de la început, și am găsit-o. Dică aș continuă și mai întinde asupra timpurilor posterioare, aș găsi încă, din ce în ce cu mai multă țară justificat, acest principiu, acest rezultat al cunoscătorilor mature: Oră ce ființă ar fi, un individ, uă națiune nu poate trăi solid fără un scop, scop căutat în secretele existenței săle, în destinul bun ce trebuie să aibă pe lume. Mergere către acest scop este regulată și întărită de uă lege căutată și scosă din fundul necesităților existenței și apoi sanctificată, sacrată și devenită magistră a timpurilor viitorie.

Ca să nu lungesc discusele mele, vin dă dreptul la timpurile de astăzi și mă voi încerca a deține să dată după părerea mea, nu dic mai mult, căci năiști presume nisice forțe pe care nu simt a le avea, care trebuie să fie Rațiunea său care este Rațiunea Legilor de acum.

Oră ce clasificare s'ar da sciințelor, nu se

va putea ești din acesta. Sciințele se împart în două grupuri: studiul lucrurilor ce există deja în lumea materiale, cea ce este sciințele positive, și studiul lucrurilor ce sunt său pot fi, studiul lucrurilor supuse perfectibilității, cea ce trebuie să fiă. Sciințele morale întăindu-se unele prin altele, scăză la ce admirabile rezultate au ajuns diferitele grupe ale sciințelor. Aceasta face mai cămătă gloria timpurilor moderne.

Vorbii despre acesta, căci vream să spun căteva cuvinte despre sciințele morale, baza subiectului meu.

Ele sunt cele ce său ocupă și se ocupă mai în special despre ființă omenirii nu mai sunt, în mare parte, un secret pentru denești. Si cine va vrea să profite de frumosete și puternicele lor rezultate, le va găsi procurând tesaure de înțelepciuni. Filosofia, Dreptul, nu sunt principalele ţinute ale ocupărilor lor? Nutrit, după căt s'a putut de bine-facerile lor, n'am de căt să dău curs reflecțiilor relative la subiectul meu; și a vă arăta cum drumul pe care m'am pus mi se pare a fi drumul adevăratului.

Da, există uă idei divină, ideia justiției. Da acest sōre sublim și aruncă rădele pene în conștiințele cele mai perverse. Altă lumină de căt lumina ei, în susținut nu este mai sănătă. Fericită că ce a trăit cu denești și printre însăși!

Déră impersonală, ca să intrebuițez acesta expresiune, sănătă, sublimă, neavând alt-ceva în vedere de căt a da fie căruia ce este al său, de căte oră justiția năa fost lăsată la uă parte? De căte oră nu s'a creat uă fantomă, un monstru cu aparițele ei, și s'a dis: ecă justiția, închiință-vă ei; căci interesele, pasiunile umane sunt multe și puternice, și majoritatea omenirii năajunsă în poziție de a putea vedea mai departe de căt persoana lor. A venit puterea orbă și a servit aceste interese și s'a decretat că este just ceea ce se face. De multe oră un popor, uă națiune,

uă multime de oameni au fost sacrificati pentru a satisface interesele celor ce aveau puterea, celor ce creați legături barbare ca să dea aparință de legalitate și justiția săptelor lor...

Vorbii de interese. Am înțeles interesele inuste, acele care se hrănesc din nedreptate. Dai există interese drepte, interese al căror respect este datorită, interese ce voiu defini cea ce se cuvine fiicăruia. Interese care sunt inerente existenței societății, precum mișcarea este inerente vieții, interese care fiind în natura lucrurilor, și fără care chiar fiind imposibile această natură, este indispensabil a fi satisfăcute.

Să desvolte puțin ideia aceasta. Oră ce omă trebue să existe și oră ce pentru acesta trebuie dat lui, însă interesul acestor existențe nu va vătăma pe altul pe nedrept. Oră ce națiunea trebue să existe, însă acăstă existență nu vătămăpe a altuia. Si dică s'ar însemna nescreceruri imprejurul fiicăruia omă societate, vor dica, cum s'a dis, interesele lor vor fi sănătă pînă nu trec peste cercul celor-l-alți.

Aceasta este fără îndoială, interesul bine înțeles. Când ideia justiției vine să reguleze relațiile omenirii va da peste aceste interese și se va combina cu deneșele în sensul cel bună, și va ești justiția umană. Într-altfel nu se va putea face, căci atunci s'ar face abstracțione de lume și negreșit va fi uă parte care în numele justiției pure va despăsi pe cea-l-altă, și și va face interesele sale proprii; și căci ne găsim că în regularea dreptă și sănătă a intereseelor, regulare inspirată de justiție și de necesitățile progresului, stă cheia ordinii sociale!

Luminele secolului au făcut necesară progresul, libertatea, moralitatea; atmosfera ce respirăm astăzi trebuie să fie plină cu aceste lucruri fără de cari, de sigur, lumea modernă năară puterea trăi uă dată devenind indispensabile organismul său, și pentru că fără deneșele nu ne-am putea trăi uă dată devenind indispensabile organismele său, și pentru că fără deneșele nu ne-am putea fi înțeles.

Ce fac său trebuie să facă legiuitorii? Aduceți-vă, vă rog, a minte ce spuneam mai năintă. Primul pas se va face către siguranța existenței, existență cut? Un om nu poate fi singur, el va trăi împreună cu alți semeni al său. Cu care mai înțeine are interes?

Nu voiu veni să spun cum cred că său format națiunile. E destul că există, și acesta constituie admirabila varietate a genului uman. Națiunile există, și prin acesta numai trebuie să existe pe pămîntul de care le-a legat natura cu tradițiunile, cu destinatele ce așa. Uă națiunea sacrificată este martira nedreptății, și nicăi un motiv nu va fi invocat cu acesta ocazie, fără că să fiă un motiv barbar, crud și imensamente nedrept. Dreptul existenței națiunilor este cel mai sacru, și bine s'a dis în anticitate de cel mai mare orator roman: Salus reipublicae suprema lex est. „Timpul înfrățirii și confundării națiunilor este percut la orizont, și cel ce pretinde al vedea este prada iluziunilor său înșelător simplicității celor de bună credință.

Se vede, din acestea, care va fi Rațiunea Legilor ce va avea să asigure existența Națiunilor. De sigur acăstă Lege va fi cu totul interioară, ea nu va putea dispune despre împregiurările exterioare. Dar ce este cu acesta? Un bun organism interior nu este el în stare a reziste celor mai tară lovitură exterioare? Roma a existat liberă 1000 de ani, Veneția peste 1200 de ani, și datoria acăstă numai organizaționii ce brava apetiturile străinilor și disoluțiunile interioare. Legile lor făcuseră pe cetățenii să le iubescă, și ce putere umană va putea sfărâma uă națiune strâns legată de legile ce și-a dat și pentru care este decisă a luptă pînă la extremitate?

Vorbesc de Legile care regulează mecanismul puterilor Statului. Ele vor căuta astăzi să facă pe totuși multămiș, dând poporului puterea suverană conform progresului timpurilor moderne. Fiicăre sciindu-și concentrată în sine uă porțiune din acăstă mare putere, cine le va putea face să schimbe acăstă, fiicăre său linguisă promisiuni ale înamicilor? Se va naște mandria morală, mandria auroelă a virtuții, a virtuții care singură este în stare a face ca orice lucruri să dureze perpetuu.

Dăr pentru că nimic nu este durabil fără bune moravuri, fără devotament, fără amor de patria, fără sacrificiul fiicăruia cetățean pentru binele comun, Legile vor împlanta töte aceste idei în sufletele cetățenilor. Cum acăstă? Vor crea și respănde în töte clasele societății înstructiunea sănătă, vor recompenza numai meritul, meritul singular, rezultatul onestității, al muncii și al sacrificiului. Prejudecările trecute,

vor fi sfărămate ca nedemne de timpul în care trăim și ca lăsând cu drept cuvînt majoritatea imensă a cetățenilor. Nobilă nu va fi de căt a sufletului. Fiă-care va valora prin operele săle singură. Căci nu fnăspresce inima tutulor acele favori acordate numelui său altu ce-va? Si înăsprite inimile, cum vor fi înbute legile ce consacră asemenea lucruri? Sorta, întemplarea nu va mai decide de poziția nimenei. Siguranța aceasta va fi săpată în tot. Fiă-care va avea ceea ce i se cuvine, după bunele săle opere.

Facultățile intelectuale vor fi lăsate a se desvolta liber pe calea cea bună. Manifestarea cunegătorii asemenea. Fructele civilizației oneste vor fi lăsate în folosința tutulor. Nemic din ceea-ce este în avantajul tutulor nu va fi oprit. Scînteile vor fi puse supt sacra egidă a legilor și omenei ce le cultivă recompensa și onoare. Calea tutulor demnităților deschisă cetățenilor ce se vor distinge numai prin virtute și capacitate printre cei-l-alti. Inaintez aceasta, căci este incontestabil că, printre pasiunile umane, ambiția este una dintre cele mai puternice. El bine, se va da drum ambiției. Purificată, moralizată, permisă în interesul binelui public, ea este, poate, un stimulent incomparabil pentru mergerea înainte.

Mă opresc aici pentru un moment. Cine s'a ocupat cu această importantă materie a naturii umane: pasiunile, a văzut că în regularea lor stă secretul echilibrului moral. Nică-u-dată nu trebuie a se face abstracția de dânsene. De unde nu, grămadite, nedreptățite, se prepară în vulcan, care când ar isbuini, ar sfărăma totă orbescă înaintea sa.

Proprietatea va fi regulată pe cele mai solide baze. Insă este a se priuim acel absolut drept al ei? Da, ori-cine va dispune, cum va vrea, de lucru său; însă nu va văzema drepturile sacre ale celor-l-alti. Astfel, de exemplu, un proprietar, nu va putea înstrei locul său, decât ar fi dovedit că acesta prejudiciază drepturile mai mari ale Națiunii. Căci nimeni nu va putea dica că are un drept așa de esorbitant. Într-un mod abstract, de măsăi espune, așa dica că tot și toți aparțin mai antai Patriei, Națiunii, care le păstrează, le asigură existența.

Justiția va fi împărtășită în cel mai imparțial mod. Este uă cestiuie de ordine publică aceia de a fi asigurate dreptățile ori-cu-le ar avea. Să nu fiă vre uă clasă a societății, deca ar putea fi, care să crede că pentru densa nu există dreptate. Mai cu sămă vorbim de majoritate, de omenei simpli, săraci, cei mai numeroși. El bine, toți acestia să viă cu siguranță înaintea magistraților Legii. Să nu intre vre-uă dată în convingătoarea vre-unei părți a societății că nimic nu este făcut pentru densa, căci se va număra, se va vedea forte, și dând drumul pasiunilor fuisse, ce pericol infinit pentru ordine și existență întregii societăți!

Familia va fi organizată pe basele moralității. Legăturile ei vor fi sacre. Ignominia va cădea asupra celor ce-ști calcă datorii, și respectul și considerația asupra celor ce-ști împlinesc cu sănătate. Când disprețul și pedepsa va sdobi de vinovat, când omenei nu vor mai avea admirăriune de căt pentru merit, cine va mai ceteza a-și face o plăcere din profanarea sanctuarelor domestice? Într-un locaș de concordia, de devotament, de amor, de virtute, ce copii incopabili vor lua nascere! Si acei copii, viitorii cetățenii, la ce vigurose suflete va fi încredințată meninarea legilor sacre ale Națiunii! Da. Cine-și iubesc familia, și va iubi Patria, cine-și iubesc Patria, va iubiumanitatea! Discuția rationabile nu se poate иса asupra acestor puncte. Cel ce spune că iubescumanitatea numai, urăsc său este indiferent, fiști siguri de Patria, familiă, și în definitiv, nu iubesc nimic. Salvarea dar mi se pare că este numai în sanctificarea familiei, a altarului domestic, unde trebuesc a fi supte împreună cu laptele primele virtuți.

Ce frumos spectacol! Justiția, binele public, singura rațiune a Legii! Regulate pe acăstă basă totă interesele, virtutea fiind norma conduită omeneilor, pote fi ordine adeverată mai frumosă de căt acăstă? Si când legile vor avea o rațiune dreptă și adeverată, vor putea oare să nu fie cu entuziasm iubit? și fiind iubit, nu înțrevedem cea mai mare soliditate a statului?

Cine se va abate din calea Binelui, un braț lui va lovi fără crutare: brațul legii; cine va merita de la datoria sa, uă mână l va protege și l va duce înainte: mână legii. Siguranță publică, frumosă și perfectă ordine, prosperitate, felicitate în fine, totă se vor rădica strălucite la cea mai mare înăltime. Uă serbatore perpetuu va fi între omenei aceleiași națiuni; căci cum nu se vor iubi

ajuta și îngrijii unul pe altul, când legile pe cărui atunci le vor numi, fără îndoioală, sănătate, și fac în adevăr egal, și vor desvolta într-înșii numai ceia ce îi face superiori celor-l-alte ființe?

Astfel numai adeverată civilizație va fi. Ce se vorbesce cu atâtă ușurință de densa, când splendorul nu este de căt lux, când vorbele cele mai frumoase ascund faptele cele mai rele, când nedreptatea inspiră tacanile și pentru felicitarea cătorva uă lume întrăgă vegeteză uitată în miseria? Până când majoritatea nu va fi compusă de omene de bine, până când acțiunile nu vor fi pornite de alte interese mai mari de căt cele personale, până când rațiunea Legilor nu va fi a crea, a conserva și a susține numai Patria, justiția și virtutea, eu am quis și dic, nu va fi adeverată civilizație!

Remu N. Oprean

MISERIA TERANILOR NOSTRI

Viiitorul societăților moderne stă în mâna claselor laborioase, viitorul terei noastre în special depinde de progresele agricole și industriale ce vom face. Terani nostri cultivatori, recoltând, prin munca lor plină de sudore, acele producții cari prin schimb procură satisfacția tutulor găsitorilor și plăcerilor, de cari abia ne putem sătura în aceste vaste centruri de consumație numite orașe, merită cea mai înaltă solicitudine a oricărui om care se interesează de binele comun.

In tōte țările civilizate, în Anglia, în Belgia, în Franția, în Prusia, în Austria chiar, ca să nu vorbim de Statele-Unite cari se găsesc pe cel-alt continent, poziția cultivatorului este înconjuratoră de adeverate garanții.

Legi și moravuri au întărit acăstă temelie a societății, așa ca la ori-ce sguaduire edificiul social să nu suferă. E exemplu viu înaintea noastră este Franția, ea fu espusă la cele mai crude încercări; un resbel crud și barbar părea că secase forțele săle vitale, pe cănd producția sa relua cursul, obiceinuită în normală. Franția și legă ranele, și starea materiale, starea fizică fiindu-i asigurată, și putu permite a se lupta pe calea persuasivă, spre a dobândi revedințarea dreptului de a se guverna prin sine, prin mandatari legali, responsabili și revocabili.

Basa fundamentală a țărilor române a fost și este cultivatorul solului, agricultorul rudimentar, căruia i s-a tăgăduit tot-d'aura dreptul la lumină, care a indurat tōte sarcinile, și care se sbuciumă în cea mai complectă mizerie, care pere de fome pe acest pământ al făgăduinței!

Tōte miscările, revoluțiunile și tōte reformele noastre constituționale și economice și au propus ameliorarea sărței teranilor, și tōte au remas literă mortă. Improprietățirea de la 1864, acel protest al loviturii de stat din 2 Mai, rămasă fără efect salutar, cu tōte speranțe cantate pe atâta de tonuri de omeni timpu.

Este adeverat că, în mare parte real, se poate atribui legilor incomplete, măsurilor ineficace și necalculate ce au fost luate cu ocasiu puneri în aplicare a reformelor ce ne amă datu. Nu poatea da mari folose improprietățirea, pentru ca producția dăpe legile economice nu este numai rezultatul muncii și al agenților naturali, ci încă și al capitalului, care este un al treilea factor. Se scie că teranii nu dispună de căt de brațe, dându li se și pămînt trebuea a se avisa și la mijlocul pentru înlesnirea capitalurilor; trebuia a se înființa bănci și credite agricole, nu cu capitaluri străine, nu prin străini, ci cu propriile noastre mijloce. Pe cănd se oferă agricultorilor pămînt, pe atunci se promulgă legea civilă, care reproduce regulele cele mai înapoiate în privința creditului real! în privința împrumuturilor pe amanet, se introduce reguli cari dateau din 1806 și cari au fost și sunt combătute de toti economistii. Pe cănd agricultura se luptă se tie peptă lipsei de capital, pe atunci guvernele noastre începe,

atrăgeau capitalurile în visterile sale, oferind avantaje și beneficii pe cari agricultori noștri erau departe de a le realiza. Bonurile domeniale, împrumuturile municipale, bonurile de pensiuni și în fine faimosa rentă sunt atât de crudă încercată. Educația claselor laborioase de la câmp și din orașe cătă se ne preocupe în cel mai mare grad. Prin exercițiu dreptului de control în administrația generală a statului, vom reuși a înconjură ca garanții reale desvoltarea materiale a populației.

Mai mult încă, în uă însemnată ramură de producție se dă iama se concede streinilor un monopol mai mult de căt jefuitor. Producători nostri se vedea expuși, prin lege și abusuri, a-și vedea munca răpită, mijlocul său de hrana suprimat, și apoi aruncată în temniță, neputând plăti amendile îngrositoare la cari se văd condamnați, fără scirea lui Dumnezeu. Producția tutunului, care era uă ramură importantă a agriculturii noastre, se suprimea prin voința marului nostru finanțier al terei!

Afără de grău și porumb, mai remăsesese încă o ramură de producție, pe care o viață îninimă probul finanțier, era producția viei, producția spirituoșelor care, și luase ore-care avănt. Trebuia să fie isbită și acea pentru folosul fiscalului. Impositul băuturilor spirituoșe, taxa licențelor, mai mult de căt ucigașe, nimici ori-ce speranță de a putea trage profite din aceste produse.

Grău și porumbul este astă-dă singura speranță a sermanilor noștri agricultori, dacă Dumnezeu se milostivește a salva pe cei ce au resistat încă, și dă plăie la vreme, apoi ei potu conta pe acestu aliment. Cată pentru schimb, guvernul nostru nu se închidează a crea debușuri, căci de acolo nici Ministrul nici Visteria nu capătă direct ceva. Cei cari au căteva chile mai mult, le vor vinde pe prețuri derisorii, spre a putea duce viața de adă până înainte. Imposibile se prelevă cu siguranță din cea ce este destinat pentru hrana; agricultorul va mânca mai puțin și va munci mai mult. Serbanul, el e nevoie a-și vinde munca pe trei ani viitor, pentru a-și scăpa viață. Cei cari vor crede că esagerăm, n-ău de căt se consulte registrele învoelilor agricole, și se vor convinge că acest trist tablou nu zugrăvesc de ajuns starea mizeră a țăraniilor noștri.

Timpă de adă se asemănă cu timpă cei mai triste ai terrei noastre, timpă descrisi de istorie. Populația noastră desprăzuită a mai găsi hrana pe solul natal, emigră în țările vecine, căutând uă mai bună sortă. D. Jules Duval, în Istoria emigrăției, uvragiu curonat de Academia franceză, ne raportază din trecutul terei: «Campiele danubiene au asistat de vre-o doă sau trei secole, la emigrății demne de a inspira milă, căci elle nu au avut alte cauze de cat dura condiție a teranilor... națiunea fiind enervată în forțele sale vitale, teranii emigră în mase în al 17 și 18 secol. Sub regulamentul organic, emigrăția au reinceput, 12,000 familii au trecut în Transilvania, 40,000 în Serbia, 10,000 în Bulgaria și chiar în Rumezia. Acești neonorociți au găsit regimul turc sau austriac mai preferabil aceluia al terei lor natale!»

«Monitorul oficial» voind a contra dice scirei ce da jurnalele despre emigrăția recentă, afirmă cum că atunci cea uă emigrat erau Bulgari; chiar astfel de ar fi, epoca de adă rechiamă epoca de opresiune de sub Regulamentul organic, căci tot D. Jules Duval în Istoria emigrăției ne citează ca exemplu casul în care o colonie de Bulgari, compusă de 30,000 familii stabilită în țara de la 1828, s-a disolvat, și cea mai mare parte din membri au lăsat drumul patriei lor (1), negresit găsind mai avangajos regimul lor barbar.

Sciunța sociale, are remedii contra oricărui stări misere, tineri și bătrâni, teoriști și practici

lucrând și punând faptele în concordanță cu principiile, urmând astfel neintrerupt datele sciinței, vom reuși a salva această țară atât de crudă încercată. Educația claselor laborioase de la câmp și din orașe cătă se ne preocupe în cel mai mare grad. Prin exercițiu dreptului de control în administrația generală a statului, vom reuși a înconjură ca garanții reale desvoltarea materiale a populației. Legile morale al căror germe este depus în noi de providență cătă se fie explicat, comentat și lămurit de acel preot insărcinat prin datinele noastre cu asemenea notiuni. Nu vom mai putea dar sta indiferență văzând pe înalti noștri prelați făcându-se complicită cu surumării turmei ce sunt chemați a păstorii. Lupta pentru revendicare drepturilor sacrificiate nu va întârzi a triunfa.

Tōte elementele vă caută să le deșteptăm, se vadă tabloul pe care îl prezintă starea actuală.

Edu. Protopopescu-Pake.

POPULATIA AMENINTATA DE BOLA TRIHINOSA

Şeful de lucrări anatomo-microscopic după mai multe esaminări ce a facut carnei de porc, a observat că mai tăta acăstă carne ce se consumă adă pe piețele capitalei, este infiltrată de un număr considerabil de trichina și equino-coq. Aceste paraziți introduși în stomac cu carne, nu de ajuns ferita. (de ore ce ele nu mor de căt la temperatura de 70 grade), pun în pericol viața consumatorilor.

In tōte părțile lumii se face cel mai mare control asupra carnei de porc; consiliile de igienă au ceea mai mare supraveghere, spre a impiedica văndarea unei asemenea otravi prin carne de porc.

La noi ce face consiliul de igienă al Primăriei București? Ce măsuri a luat în acăstă privință? Medicul de culori merge ore la Primărie numai spre a lua onorariu?

Populația noastră este amenințată de boli trichinosa, boli teribile, și cei care cad victime sunt tocmai cei seraci care se hrănesc de obicei cu carne de porc.

Facem apel la simțimentul de umanitate al D-lui Primar, căci destul că populația noastră a fost decimată de angina și alte epidemii, să nu fie cel puțin espusă a peri prin negligența celor chemați a controla alimentele vătămatore.

Un regulament special ar trebui să preciseze condițiiile văndării carnei de porc.

Stăruim a cere urgente măsuri de siguranță, măsuri impuse de lege D-lui Primar și medicilor respectivi.

Aceleasi măsuri de siguranță ar trebui luate pentru totă țara, căci scim că sermanilor terani abia li s-a rezervat a gusta din carne de porc, singură care le a remas accesibile. Să fie ore condamnați a găsi otravă și în acest aliment!!!

FAPTE DIVERSE

In comuna Valea Dragului, agricultorul Velciu-Velciu fiind de cărula în noaptea de 15-16 Ianuarie, după ce măncă cu copii săi la masă, și îmbrăcă și plecă la postul său. Copii săi se culcară. Năptea se audii sgomot, și lătratul cainilor nu lăsa indoelă cum că făcătorii de rele pătrunse în casa lui Velciu-Velciu, care era fruntaș cu ore-care avere. Pe cănd fiul său cel mare cugeta cum să surprindă pe tălahi cari jefuiau în oadă de alături, bătrâni Velciu-Velciu sosise în curte și se luptă și apărea avere. Tălahii numeroși fiind, invinsă rezistența lui Velciu, ucigându-l cu uă lovitură de topor, și lăsă cu deneșu uăsumă de mai mulți milii de lei și uă viața din coșară. D. Procuror și autoritatea locală, anunțate procedară la descooperirea criminalilor.